

Vergaderjaar 2013–2014

34 019

Werkbezoek van een rapporteur uit de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu aan de Greenweek in Brussel (4 juni 2014)

Nr. 1

VERSLAG VAN DE RAPPORTEUR

Vastgesteld 3 september 2014

Namens de vaste commissie Infrastructuur en Milieu (I&M) heeft het lid Cegerek (PvdA) op woensdag 4 juni 2014 als Tweede Kamer rapporteur aan de *Green Week* in Brussel deelgenomen. De *Green Week* wordt jaarlijks door de Europese Commissie georganiseerd en brengt alle stakeholders op EU-milieugebied samen. Dit jaar vond de bijeenkomst plaats van 2–5 juni en stond geheel in het teken van de circulaire economie en hulpbronnenefficiëntie. De Commissie heeft aangekondigd nog in deze zittingstermijn met een maatregelenpakket op dit beleids-terrein te komen. De Tweede Kamer heeft dit pakket eerder als prioritair EU-dossier aangemerkt.

Het doel van deelname van rapporteur Cegerek aan de *Green Week* was om namens de commissie I&M in een vroegtijdig stadium informatie over het nog te verschijnen pakket «Circulaire economie» in te winnen en ter plekke gesprekken te voeren met relevante partijen en stakeholders, zoals de Europese Commissie, de milieuafdeling van de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU en vertegenwoordigers van bedrijfsleven en milieuorganisaties. Bij de voorbereiding en het werkbezoek zelf, werd rapporteur Cegerek ambtelijk begeleid door mevrouw Nollen, parlementair vertegenwoordiger der Staten-Generaal bij de EU, en mevrouw Keulemans, EU adviseur voor de commissie I&M.

In onderstaand verslag koppelt rapporteur Cegerek de belangrijkste bevindingen terug van haar werkbezoek aan de *Green Week*. Verder wordt aan het eind van het verslag een overzicht gegeven van de planning rondom het pakket «Circulaire economie» dat naar verwachting op 2 juli 2014 zal verschijnen. Rapporteur Cegerek biedt aan om na de publicatie van de definitieve voorstellen van de Europese Commissie een behandelvoorstel met mogelijke vervolgvactiteiten voor bespreking aan de commissie I&M voor te leggen.

1. Aanstaand beleidspakket «Circulaire economie»

Het ochtendprogramma van het eendaagse werkbezoek bestond uit gesprekken met het hoofd en een attaché van de milieuafdeling van de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU en een Nederlandse medewerker van het kabinet van Eurocommissaris Potočnik van Milieu. Tijdens deze gesprekken werd de context van het nog te verschijnen pakket «Circulaire economie» geschetst en werden de diverse onderdelen en de laatste discussiepunten toegelicht.

Context – De circulaire economie vormt één van de kernonderdelen van de EU-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei; de zogeheten EU 2020 strategie uit 2010.¹ Met het nog te publiceren, nieuwe pakket wil de huidige Europese Commissie een denkrichting en een aantal noties meegeven aan de volgende Europese Commissie. Eerder was er sprake van dat het pakket voorafgaand aan de Europese verkiezingen in mei 2014 zou worden uitgebracht, maar daar is om politieke redenen van afgezien. Het pakket zal nu naar verwachting op 2 juli 2014 uitkomen. Of en hoe het pakket verder zal worden uitgewerkt, is een besluit dat de nieuwe Europese Commissie zal moeten nemen.

In september 2011 bracht de Europese Commissie al een stappenplan uit voor een efficiënt hulpbronnengebruik in Europa. Daaruit is onder andere de oprichting van een *High Level Platform* voortgekomen met vertegenwoordigers van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties die met aanbevelingen zijn gekomen voor verdere maatregelen die de transitie naar een circulaire economie stimuleren². Het nog te verschijnen pakket «Circulaire economie» wordt voor een belangrijk deel op de aanbevelingen van dit *High Level Platform* gebaseerd.

Onderdelen – Het aanstaande voorstel van de Europese Commissie betreft een omvattend, integraal pakket dat verschillende beleidsterreinen bestrijkt en waarbij dan ook verschillende Eurocommissarissen zijn betrokken (namelijk Eurocommissaris Potočnik van Milieu, Eurocommissaris Geoghegan-Quinn van Onderzoek, innovatie en wetenschap, Eurocommissaris Andor van Werkgelegenheid, Eurocommissaris Hedegaard van Klimaat, Eurocommissaris Tajani van Industrie en Eurocommissaris Borg van Gezondheid).

Het pakket zal uit de volgende 6 onderdelen bestaan:

- 1) een Mededeling (niet-wetgevend) met een overkoepelende beleidsvisie om de circulaire economie in de EU te stimuleren;
- 2) een wetgevend voorstel met nieuwe bindende doelstellingen voor afvalrecycling in 2030 en stortbeperkingen voor 2025. Dit onderdeel van het pakket is het enige wetgevingsvoorstel en betreft de aanscherping van de huidige EU-afvalregelgeving zoals vastgelegd in de Kaderrichtlijn afval, de Richtlijn storten afvalstoffen en de Richtlijn verpakkingsafval. Ook zal met het oog op de vermindering van de administratieve druk voor met name kleine bedrijven een voorstel voor aanpassing volgen voor de Richtlijn batterijen en accu's en de Richtlijn afval elektrisch en elektronische apparaten. Tot slot zal de Commissie voorstellen doen om de bevoegdheidsverdeling tussen Commissie en de Lidstaten te veranderen via zogeheten gedeelde handelingen of uitvoeringsbepalingen;

¹ De EU 2020 strategie wordt in 2015 herzien. Om input voor deze herziening te vergaren, heeft de Europese Commissie onlangs een publieke consultatieronde gelanceerd die tot 31 oktober loopt. Zie verder: http://ec.europa.eu/europe2020/public-consultation/index_nl.htm

² http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/re_platform/index_en.htm

- 3) een Mededeling (niet-wetgevend) met een actieplan om het MKB te ondersteunen;
- 4) een Mededeling (niet-wetgevend) om groene werkgelegenheid te creëren;
- 5) een Mededeling (niet-wetgevend) om de hulpbronnenefficiëntie in de bouwsector te stimuleren;
- 6) een Mededeling (niet-wetgevend) gericht op het verminderen van voedselverspilling.

Discussiepunten – Uit de gesprekken in Brussel werd duidelijk dat het beleidspakket «Circulaire economie» momenteel nog in de zogeheten *interservice* verkeert; de fase waarin de laatste afstemming tussen de betrokken directoraten-generaal van de Europese Commissie plaatsvindt. Naar verwachting zal het College van Eurocommissarissen op 2 juli de definitieve voorstellen presenteren.

Eén van de laatste discussiepunten betreft het al dan niet opnemen van een streefwaarde voor hulpbronnenefficiëntie van 30% in 2030 ten opzichte van 2014.

Zonder extra beleid schat de Europese Commissie in dat de hulpbronnen-productiviteit binnen de EU in die periode met 15% zal stijgen. Eén van de moeilijkheden betreft echter de berekening van een dergelijk percentage dat uitdrukking kan geven aan de hoeveelheid gebruikte hulpbronnen ten opzichte van het BNP. Verder spelen in deze discussie de mogelijke gevolgen voor de concurrentiepositie van Europese bedrijven een grote rol. Zo heeft de Europese bedrijfskoepel *Business Europe* zich al tegen een dergelijke streefwaarde uitgesproken.

Verder bleek uit de gesprekken dat nieuwe, meer ambitieuze recycling-doelstellingen en stortbeperkingen op weerstand kunnen stuiten van in ieder geval de zuidelijke EU-lidstaten (die al moeite hebben met het voldoen aan de huidige doelstellingen) en het Verenigd Koninkrijk (dat geen nieuwe doelstellingen wenst).

Concrete uitvoering in de praktijk – In de gesprekken benadrukte rapporteur Cegerek het belang van maatregelen die erop gericht zijn alle betrokken partijen (overheden, ondernemers en onderzoeks- en onderwijsinstellingen) bij elkaar te brengen en in staat te stellen het geformuleerde beleid voor een circulaire economie ook daadwerkelijk in praktijk te brengen door middel van concrete projecten. Dergelijke maatregelen zijn noodzakelijk om de keten in een circulaire economie sluitend te maken en daarmee het aanwezige potentieel voor milieuwinst, kansen voor het bedrijfsleven (in het bijzonder het MKB) en nieuwe, toekomstgerichte werkgelegenheid volledig te benutten. De vraag die daarbij opkwam is hoe Nederlandse bedrijven, organisaties en instellingen hun internationale koplopperspositie in recycling verder kunnen uitbouwen en versterken. In dit verband zijn de mogelijkheden voor financiering voor concrete projecten vanuit Horizon 2020 (het EU onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma) aan de orde gekomen.

Gecombineerde Informele Raad milieu en Werkgelegenheidsministers op 17 juli – Het inkomend Italiaanse EU-Voorzitterschap (tweede helft 2014) heeft aangekondigd op 17 juli een gecombineerde milieu en Werkgelegenheidsraad te organiseren met als thema «Groene groei en werkgelegenheid». Eurocommissarissen Potočnik (Milieu) en Andor (Werkgelegenheid) zijn uitgenodigd aldaar het nog te verschijnen beleidspakket «Circulaire economie» te presenteren. Tijdens de informele bijeenkomst zullen de EU milieu en werkgelegenheidsbewindspersonen een eerste bespreking over het pakket hebben en nog geen besluiten nemen. Het Italiaanse EU-Voorzitterschap streeft naar aanneming van Raadsconclusies in de Milieuraad van 28 oktober 2014 op basis van de besprekingen tijdens de hierboven genoemde Informele Raad.

2. Green Week: Kansen en belemmeringen voor circulaire economie

In de middag woonde rapporteur Cegerek een aantal paneldiscussies³ van de *Green Week* bij. Daarnaast heeft zij en marge gesprekken gevoerd met medewerkers van de milieuorganisaties *European Environmental Bureau* (EEB) en het Wereldnatuurfonds (WNF), alsmede met vertegenwoordigers van de *European Electronics Recycling Association* (EERA) en het Nederlandse Wetsus- *Center for Excellence Sustainable Water Technology*.

De rapporteur heeft ervoor gekozen om de sessies van de *Green Week* te volgen waarbij de kansen van een circulaire economie voor het bedrijfsleven centraal stonden en waarbij tevens de belemmeringen voor het benutten daarvan aan de orde kwamen. Vertegenwoordigers van multinationals, waaronder Renault en Nissan, gaven aan dat de voornaamste beweegredenen voor hun bedrijven om meer in hulpbron-nenefficiëntie te investeren te maken hebben met kostenbesparing, waarborgen van de toeleveringszekerheid van hulpbronnen, innovatie met het oog op de creatie van nieuwe markten en een veranderende consumentenvraag. Investeren in een bedrijfsmodel waarmee «meer gemaakt wordt met minder» is voor dit type bedrijven steeds meer een *profit-driven* bedrijfsstrategie geworden. Als mogelijkheden voor verdere stimulering van de circulaire economie wezen zij onder meer op de inzet van financiële instrumenten, zoals de verdere vergroening van belastingen (waaronder een lager Btw-tarief voor hergebruikte of gerecyclede producten).

Aanwezige vertegenwoordigers van het MKB wezen verschillende keren op het verschil tussen «the big corporates» en «the big government» versus «small and medium-sized entrepreneurs». Zij onderstreepten het belang van specifieke maatregelen om de belemmeringen weg te nemen die momenteel voor het MKB bestaan om het potentieel van een circulaire economie volledig te benutten. Aspecten die daarbij werden genoemd waren: het vergroten van informatie en kennis; (bij gebrek aan kapitaalverschaffing vanuit de private sector) gerichte en goed toegankelijke financieringsmogelijkheden via Horizon 2020 en de fondsen van het Europees Investeringsbank (EIB); een «one-stop-shop» bij overheidsinstanties; verbeteren van de toegang van het MKB voor de markt van secundaire grondstoffen; hulp bij het vinden van de juiste partijen om projecten van grond te krijgen en de keten te sluiten.

In het gesprek met het EEB werd vooral het belang van het voorkomen van afval en het bevorderen van hergebruik en reparatie benadrukt. Alhoewel voorstellen voor aangescherpte recyclingpercentages werden onderschreven, zou het nieuwe beleid van de Commissie volgens het EEB meer gericht moeten zijn op het bevorderen van een slim en duurzaam ontwerp van producten (via aanscherping van de Ecodesign richtlijn) met het oog op een langere levensduur en eenvoudigere reparatie. Dit zou bovendien nieuwe banen kunnen scheppen.

De vertegenwoordiger van het WNF vroeg aandacht voor een hoog ambitieniveau in de aangekondigde Mededeling van de Commissie om de problematiek van voedselverspilling aan te pakken. Wat het WNF betreft, zou de Commissie in dat beleidsvoorstel reductiedoelstellingen moeten

³ Het betrof de sessies «The entrepreneurial opportunities of the circular economy», «Circular Economy: scaling up best practices world wide» en «Making plastic fit for the circular economy»

opnemen voor het gebruik van water, land en voor de uitstoot van koolstofdioxide (CO₂).

Vervolgstappen 2014

- 2 juli 2014 : publicatie pakket «Circulaire economie» door Europese Commissie. Na publicatie wordt pakket voor behandeling naar de Raad en het Europees parlement gestuurd.
- 17 juli 2014 : gecombineerde Informele milieu en Werkgelegenheidsraad over «Groene groei en banen» in Milaan onder Italiaans EU-Voorzitterschap
- september 2014 : (nog te bevestigen) conferentie Europese Commissie over pakket «Circulaire economie»
- 28 oktober 2014 : aannname Raadsconclusies in Milieuraad n.a.v. besprekingen Informele milieu en Werkgelegenheidsraad d.d. 17 juli 2014

Tot slot

Rapporteur Cegerek wil haar gesprekspartners bij de Europese Commissie, bij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, van het EEB, WNF, EERA en Wetsus danken voor hun gastvrijheid, hun tijd en moeite om informatie te verstrekken over het nog aanstaande beleidspakket «Circulaire economie». Verder dankt zij de griffie van de Tweede Kamer voor de voorbereiding van en begeleiding tijdens haar werkbezoek aan Brussel, in het bijzonder de parlementair vertegenwoordiger bij de EU en de EU-adviseur voor de commissie I&M.

Tot slot biedt rapporteur Cegerek aan om na de publicatie van het beleidspakket een voorstel aan de commissie I&M voor te leggen voor de behandeling van de voorstellen van de Europese Commissie. Het behandelvoorstel met mogelijke vervolgvactiteiten zou voor bespreking kunnen worden geagendeerd voor de eerste procedurevergadering van de commissie I&M na het zomerreces.

De rapporteur,
Yasemin Cegerek

De EU adviseur,
Caroline Keulemans